De Heraut

VAN DE

Gereformeerde Kerken in Nederland.

Het auteursrecht van den inhoud van dit blad wordt verzekerd overeenkomstig de wet van 28 Juni 1881 (*Staatsblad* N°. 124).

Dit blad wordt geregeld des Vrijdags aan de geabonneerden verzonden.
Bijdragen van medewerkers, ingezonden stukken en alles wat verder den inhoud van dit blad betreft, te adresseeren aan de **REDACTIE**. Abonnementen en Advertentiën aan de **ADMINISTRATIE** van **De Heraut**, Amsterdam.
Inzendingen die later dan Donderdag 's namiddags te 12 ure worden ontvangen kunnen voor het nummer van die week niet meer in aanmerking komen.

Zondag 15 November 1891. N°. 725.

Abonnementsprijs: franco aan huis, per drie maanden **ƒ 1.20.** Afzonderlijke nummers aan het Bureel **10** Cent.
Abonnementen worden aangenomen door alle Boekhandelaren, Postdirecteuren enz. en aan het Bureel te Amsterdam.
Advertentiën: van 1 tot 6 regels **90** Cent; voor elken regel meer **15** Cent.
Aanvragen en vermelding van liefdegaven en Verslagen van Vereenigingen **10** Ct. per regel.

Wedergeboorte en Bekeering.

ZONDAGSAFDEELING XXXIII.

> Heeft Hij ons zalig gemaakt, niet uit de werken der rechtvaardigheid, maar naar zijne barmhartigheid, door het bad der wedergeboorte en vernieuwing des Heiligen Geestes.
> Titus 3:5.

II.

Ge kunt bij de overdenking van 's menschen vernieuwing uit den dood in het leven, op tweeërlei wijs te werk gaan. Ge kunt namelijk óf van de vrucht tot de plant, en zoo tot den wortel en de kiem afdalen, óf ook ge kunt van die kiem uitgaan en van daar tot de plant en de vrucht opklimmen. Onder het volk doet men meest het eerste, terwijl omgekeerd de godgeleerden veelal den tweeden weg volgen. Gevolg waarvan is, dat men onder de vromen bijna nooit hoort vragen, of iemand *wedergeboren*, maar bijna altoos of hij *bekeerd* is; terwijl omgekeerd in de leerstellinge studiën de *wedergeboorte* aldoor steeds breeder plaats innam. Dit onderscheid gaat zelfs zóó sterk door, dat men onder het volk, als men dan tot de diepere oorzaak wil doordringen, nog wel zegt: „Hij is veranderd" of „er is iets aan hem gebeurd", maar zoogoed als nooit rechtuit vraagt: *Is hij wedergeboren?*

Hierin nu ligt niets vreemds. Het is toch volkomen natuurlijk, dat men in den omgang met zijn broeders en vrienden bijna uitsluitend rekent met wat voor het geestelijk oog waarneembaar is, of althans schijnt te zijn. Wie een boomgaard koopt of huurt, vraagt ook niet, of er allicht in den bodem allerlei zaadjes van vruchtboomen verscholen liggen, noch zelfs hoe en door wien de vruchtboomen geënt zijn, maar beziet de boomen, of ze nu waarlijk goede vruchtboomen zijn, rekent na wat ze in vijf jaren dooreen opbrachten, en regelt daarnaar zijn koop- of huurprijs. Maar zoo gaat een boomkweeker niet te werk. Hij toch let wel terdege op den bodem, onderzoekt als kenner de soorten, ziet na, waar de boomen geënt zijn, of ze gedekt of aan den wind bloot staan, en zooveel meer. En komt ge nu tot den boomkweeker, om hem af te vragen, hoe toch eigenlijk zulk een boomgaard is aangelegd en wierd wat die is, dan begint hij niet bij de vrucht, maar bij den akker die eerst braak lag of weiland was, en legt u nu uit, hoe in dezen akker eerst het stekje gepoot werd, hoe later dit stekje, dat wild was, is geënt, en op wat wijs het toen gedekt, gemest, verzorgd en besnoeid is geworden, om het vruchthout het rijkst te laten uitschieten en den oogst zoo overvloedig te maken.

En ditzelfde onderscheid gaat nu ook hier door. Als ik mij metterwoon in een dorp vestig, en van lieverlee den kring mijner geestelijke broederen wil leeren kennen, dan heb ik niet anders te doen, dan met een geestelijk oog om mij heen te zien, en mijn geestelijk oor te luisteren te leggen, ten einde te ontdekken, welke uitingen en vruchten van „nieuwigheid des levens" er zijn; om dan, daarop afgaande, naar een oordeel der liefde, in al zulke broederen en zusteren waarlijk bekeerde menschen te zien. Maar word ik geroepen, om, gelijk in deze artikelen, de planting en het verloop van den geestelijken boomgaard uit te leggen, dan moet *bij het begin* begonnen, en op het voetspoor der Heilige Schrift teruggegaan op *de wedergeboorte*. Zoo kan dan ook in deze toelichting van de *Bekeering* eerst sprake komen, als eerst het stuk der *Wedergeboorte* in helder licht is gesteld. Met dit laatste wordt derhalve aangevangen.

Bij deze wedergeboorte nu staan aanstonds twee dingen op te merken, t. w. dat er een *geboorte* plaats grijpt, en ten andere, dat deze geboorte niet een ander persoon doet uitkomen, maar *denzelfden* persoon op andere wijze. Immers het is niet slechts *geboorte*, maar *weder*geboorte.

Wat nu het eerste punt aangaat, zoo spreekt ook de Calvinist het duidelijk uit, dat straks in de bekeering een nieuwe *mensch* naar buiten moet treden. Die nieuwe mensch moge tijdelijk nog schuil zijn geweest en den slaap der onbewusten hebben geslapen, zoodat hij moet *opwaken* en *opstaan*, om in de wereld waarneembaar te wezen; maar altoos moet het in de bekeering toch zijn: de opstanding van een *nieuwen mensch*. Nu kan in de bekeering deze *nieuwe mensch* niet opstaan, tenzij hij vooraf er zij; en hij kan er niet vooraf zijn, indien hij niet *geboren* is. En dat geboren zijn *kan* niet hetzelfde wezen als onze natuurlijke geboorte, want van nature wordt er in geen onzer ooit iets anders geboren dan een *oude mensch*; en het is er zoo ver vandaan, dat deze oude mensch in de bekeering zou opstaan, dat veeleer de bekeering juist in de eerste plaats daarin bestaat, dat deze oude mensch *dood ga*. De zaak is dus, dat er, nadat we door den Schepper in den schoot onser moeder tot aanzijn waren geroepen; en ter oorzake van onze erfschuld uit Adam, de natuur der zonde en des doods hadden ontvangen; in dit ons, aldus ontstane wezen een tweede, een andere, een nieuwe geboorte hebbe plaats gegrepen, en dat hierdoor in ons geboren zij een *nieuwe mensch*.

Op den „nieuwen" *mensch*, valt hier al de nadruk. Men spreekt toch ook wel in overdrachtelijken zin van een beteren geest, een reiner neiging, die in iemand geboren is; maar dan is dit *oneigentijk* gesproken. In eigenlijken zin kan het product van een wezenlijke *geboorte*, in ons nooit iets anders zijn, dan dat er een *mensch* uit voortkome. Met dat spreken van den „nieuwen *mensch*" snijdt de Heilige Schrift dus alle oppervlakkige voorstelling af, alsof onze zaligheid ooit de vrucht zou kunnen zijn van zekere gedeeltelijke vernieuwing, door zinsverandering of verandering van wilsneiging; en spreekt de Heilige Geest het zoo duidelijk mogelijk uit, dat *geheel ons wezen* dezen doop der vernieuwing ondergaan moet. Niet slechts een en ander in ons menschelijk wezen moet veranderd en vernieuwd worden, maar *heel* onze menschelijke persoon. Niet alleen naar de substantie van onze *ziel*, maar ook naar de substantie van ons *lichaam*. Immers voltooid zal de werking der wedergeboorte dan eerst in ons zijn, als we van alle smet en rimpel vrij, in ons verheerlijkt lichaam, eens jubelen zullen voor den troon der genade. Dan eerst zal onze *geheele mensch* vernieuwd zijn, en in alles wat daarachter ligt, moge de vernieuwing principieel reeds aanwezig zijn geweest, maar toch zal ze eerst in den staat der heerlijkheid *volkomen* uitblinken.

Komt zoo nu de uitdrukking *geboorte* tot haar recht, niet minder nadruk moet gelegd op de bijvoeging *weder*geboorte. Er is toch geen sprake van, dat de persoon die er was weggaat, en dat er een geheel andere persoon voor in de plaats trede Het *ik* dat bestond verdwijnt niet om door een ander *ik* vervangen te worden. Neen het blijft dezelfde persoon, het blijft hetzelfde *ik*, maar die persoon en dat *ik* worden omgezet in een nieuwe gestalte. Ze zijn ook na de wedergeboorte nog hetzelfde *wezen* als vóór de wedergeboorte, maar de natuur van dit wezen is een andere, is *nieuw* geworden. Het duidelijkst blijkt dit uit Matth. 19:29, waar Jezus het woord *wedergeboorte* ook op de wereld en de uitwendige schepping toepast. Hij zegt daar toch tot zijn jongeren, dat „zij die hem gevolgd waren, *dan, als het aan de wedergeboorte of palingenesie toekomt*, met hem zitten zullen op twaalf tronen." Er staat dus niet wat velen, over de komma heenlezende, er van maken, dat zijn discipelen „hem gevolgd zijn in de wedergeboorte"; want dit zou reeds daarom geen zin hebben, overmits er bij Jezus nooit van wedergeboorte sprake kan zijn; en bovendien elk zondaar in de wedergeboorte zoo volmaakt lijdelijk is, dat „*volgen* in de wedergeboorte" ondenkbaar is. Van dit alles spreekt Jezus dan ook met geen enkel woord, maar hij zegt, dat zijn jongeren, die hem gevolgd zijn, dán, als eenmaal de wedergeboorte *van hemel en aarde* zal plaats grijpen, in hemelsche glorie met hem schitteren zullen. Vragen we nu voorts, waarin deze wedergeboorte van hemel en aarde bestaan zal, dan geeft in de Profetie én de apostel Petrus én de Openbaring van Johannes ook hierop een volkomen duidelijk antwoord. Immers dan vernemen we, dat de hemel en de aarde, gelijk ze nu zijn, zullen wor- opgelost en dat de elementen brandende zullen versmelten, maar dat alsdan uit die dooreenmenging een *nieuwe* hemel en een *nieuwe* aarde zal te voorschijn komen, waarop de heerlijkheid des Heeren uit schitteren zal. Zoo gaat dan *deze* gedaante dezer wereld voorbij, en een *nieuwe* gedaante der wereld komt. Maar deze ontzettende verandering ontstaat niet hierdoor, dat God den bestaanden hemel en aarde vernietigt en een nieuwen hemel en een nieuwe aarde uit niet schept, doch hierin, dat de oude aarde en de oude hemel in nieuw worden omgezet. Alzoo in eigenlijken zin *wedergeboorte*. „Zie, ik maak alle dingen nieuw" is de triomfkreet van den Christus over Satan en Dood; niet alsof hij een geheel nieuwe wereld tot aanzijn riep, maar zoo dat hij hetgeen oud en verouderd en nabij der verdwijning was, *nieuw* maakt. Er was een ondergang in den dood, maar er is ook een weeropkomen uit dien dood in het leven, en datgene nu wat ten leven komt is hetzelfde als wat in den dood wegzonk.

Dit nu is in de wedergeboorte van hemel en aarde *die hemel* en *die aarde*, en evenzoo is het in de wedergeboorte van den mensch *die* mensch. Niet een eigenschap van dien mensch. Niet een deel van dien mensch. Niet iets in of aan dien mensch. Maar die mensch *geheel en al* gelijk hij als mensch bestaat. Wel blijven de elementen in dien mensch dezelfde, het blijft hetzelfde wezen, hetzelfde *ik*, en dat *ik* met zijn eigen menschelijke natuur, maar de bestaanswijze van dezen geheelen mensch wordt veranderd, omgezet en vernieuwd. zoodat uiterdaad geheel die persoon als een andere mensch uitkomt. Zoo heeft de wedergeboorte niets te maken met het afleeren van zekere verkeerde hebbelijkheden, of het komen tot beter inzicht of het bestrijden van boezemzonden. Al wat ten deele of voor een deel is wordt door het denkbeeld zelf van wedergeboorte uitgesloten. Er worden niet aan den kwaden boom andere vruchten gehangen. Er worden niet maar enkele loten of kankerende takken weggesnoeid. Neen, de *boom zelf* wordt in een anderen boom omgezet. Uit een distel komt een mirt, uit een doorn een denneboom, en het zal den Heere zijn tot een eeuwig teeken.

Is hiermee nu het woord van wedergeboorte, zoowel in den zin van de *geboorte* van een *mensch*, als in dien van *weder*geboorte van denzelfden mensch, genoegzaam toegelicht, dan ligt hier vanzelf in uitgesproken, dat, wie zich eenigszins nauwkeuriger wil uitdrukken, nooit zeggen kan, dat wedergeboorte en bekeering één en hetzelfde zijn. Integendeel, het zijn twee geheel onderscheidene begrippen. *Bekeering* doet u denken aan een mensch, die op den verkeerden weg wandelt; alsnu zich op dien verkeerden weg omkeert; en, na zich omgekeerd te hebben, nu teruggaat naar het punt van waar hij was afgedoold. Geestelijk toegepast doelt dus de bekeering op den mensch, gelijk hij wandelt op zijn weg; op dien weg zich van God afkeerde; daarna op dien weg zich omkeerde; en nu ten slotte weer naar zijn God toegaat.

Doch natuurlijk is dit dan ook iets heel anders dan de *Wedergeboorte*. Alvorens toch een mensch op zijn weg wandelen zal, dient hij *geboren* te worden, aan zijn weg te zijn toegekomen, en tot wandelen op dien weg bekwaamd zijn. Wedergeboorte en Bekeering zijn alzoo twee geheel onderscheidene denkbeelden. De wedergeboorte geeft antwoord op de vraag: Kan de mensch die dood van nature was, omgezet worden in een kind Gods? — en de Bekeering geeft antwoord op de vraag: Kan iemand die God haatte en van God afliep, nu tot staan worden gebracht, zich op zijn weg omkeeren, en weer naar God toegaan? Wedergeboorte handelt van wat de mensch was, en nu wordt en is. Bekeering daarentegen van wat de mensch deed, hoe hij liep en op wat wijs hij nu tot een geheel ander optreden geraakt. De Wedergeboorte ziet op de verandering in zijn wezen, de Bekeering op de verandering in zijn bestaan. Bij de Wedergeboorte moet van het *leven* gehandeld, bij de Bekeering van de *levensuiting*.

Hieruit vloeit dan tevens voort, dat de Wedergeboorte altoos aan de Bekeering moet *voorafgaan*, Althans in de orde der gedachte. Altoos moet iemand eerst geboren zijn, eer hij op zijn weg kan komen, en op dien weg zich bekeeren. Ook al geven we dus volkomen toe, dat God de Heere vrijmachtig is, om de Wedergeboorte en de Bekeering in éénzelfde oogenblik des tijds te laten saamvallen, toch blijven ook dan nog beide stukken van ons bewustzijn onderscheiden en twee. Wie nog in den dood ligt, kan zich niet bekeeren, en eerst dan kan er van bekeering sprake zijn, als we eerst en vooraf door een wondere daad des Heiligen Geestes uit den dood *in het leven* zijn overgezet.

Nu zou dit alles ook geen moeilijkheid opleveren, en er zou van verwarring geen sprake zijn, zoo het denkbeeld van *wedergeboorte* niet zoo rekbaar ware. Maar dit is het nu eenmaal wel. Het product van een geboorte is een *mensch*; maar als de geboorte pas plaats greep is die mensch nog niet meer dan een kindeke; een zeer klein, geheel onontwikkeld hulpeloos wicht; en eerst na verloop van jaren zal uit dat kleine wicht *de volle mensch* zijn uitgekomen. Toch neemt dit niet weg, dat ook dit kindeke reeds als mensch meëtelt. Op uw vraag, hoeveel menschen er in Amsterdam wonen, krijgt ge ten antwoord, ruim 400.000; maar dan is dit zóó te verstaan, dat ook de pas geboren wichtjes daarbij voor *menschen* meëtellen. Ja zelfs gaat men reeds in het burgerlijk leven nog veel verder, en beschouwt zulk een wichtje reeds als *mensch*, nog eer het den moederschoot verliet. Als een vrouw zwanger is, waakt de Overheid niet alleen over het leven van die vrouw, maar ook over het nog verscholen leven van het kindeke in haar schoot. En a mogen het nu onzeker zijn, op welk oogenblik zulk een wicht begint als bestaande gerekend te worden, toch staat het vast dat het reeds maanden lang vóór de verlossing der moeder als menschelijk wezen meëtelt. Zoo leert dan ook de Schrift het, waar David God loolt, die reeds zijn ongevormden klomp aanschouwd heeft, toen hij als een borduursel gewrocht werd in den schoot zijner moeder, Ook bij de vleeschelijke geboorte is dus het begrip van geboorte, als *ontstaan van een mensch*, opgevat zeer rekbaar. Die mensch wordt reeds geacht te bestaan nog eer hij geboren is; bij zijn geboorte is er nog slechts een onontwikkeld kindeke; en ten volle is die mensch eerst ontstaan, als hij straks opgegroeid en naar lichaam en geest gerijpt, als mensch in de maatschappij optreedt.

En ditzelfde nu komt ook, en in nog veel sterker zin, in aanmerking als er sprake is van het *ontstaan van den nieuwen mensch*. Ook dan toch kan ik dit in tweeërlei zin opvatten. Ik kan óf dezen nieuwen mensch in zijn *voltooiing* nemen, en zoo opgevat zal deze nieuwe mensch er dan eerst zijn, als hij naar lichaam en ziel geheel nieuw voor zijn God in de heerlijkheid zal staan. Maar ik kan dezen nieuwen mensch ook nemen, zooals hij geboren wordt voor de wereld, en als een nieuw kindeke der melk deelachtig is. Dan valt het saam met de bekeering. Maar eindelijk kan ik ook nog verder teruggaan, tot in die verborgen diepte des levens, waar God de Heere zijn kunstig borduursel weeft, en dan natuurlijk ligt het ontstaan van den nieuwen mensch nog *achter* de bekeering, en rekent het van de geestelijke *ontvangenis* af. Het eerste *ontstaan* van den nieuwen mensch ligt in zijn geestelijke *ontvangenis*. Het verder ontstaan van den nieuwen *mensch* ligt in zijn uitkomen als kind van God. En het volkomen ontstaan *zijn* van den nieuwen mensch

---

De martelaren.

LXXV.

JAN LE GRAIN.

Pijn en banden om des Heeren naam te mogen dragen is voor velen eene heerlijke zaak, zoolang zij er nog slechts over spreken kunnen. Wanneer we er echter in zijn, is er eene bijzondere genade des Heeren noodig, om er nog eene heerlijke zaak in te zien. De meesten beven dan terug. Dat bewijst de geschiedenis der vervolgingen van Christus kerk, maar de historie der martelaren toont, dat er ook zijn, die volhard hebben tot den einde in de mogendheid Gods. Tot dit getal behoort Jan le Grain (ook wel Legreyn genoemd). Uit Arras was hij geboortig. Na zijne bekeering begaf hij zich naar Genève, waar hij eene groote kennis kreeg van de zuivere leer, zoodat hij na zijne terugkeer in het vaderland de hervorming met talent dienen kon. Dit maakte hem bekend bij de broeders, bovendien had hij een ijver voor de uit hun land voortvluchtige medegeloovigen, die te Antwerpen, waar hij woonde, kwamen. Hij bezorgde hun namelijk huisvesting. Den 29sten April 1568 kwam echter verandering in zijn levenstoestand. De vijanden der waarheid lieten hem gevangen nemen en in den kerker werpen. Hij werd beschuldigd »zijn best gedaan (te hebben) huisvesting te verleenen vooral aan hen, die van alle kanten naar Antwerpen gevlucht waren", en om nu meer inlichtingen van hem te krijgen over die vluchtelingen, met name over Jan Beausar, die op dat oogenblik te Brussel gevangen zat, werd hij op de pijnbank gelegd. Maar God belette, dat hij iemand verriet. Uit zijnen kerker schreef Le Grain enkele kleine briefjes aan zijne vrouw, die door een jong meisje, de eenige, die bij hem komen mocht, werd bezorgd. Een dier briefjes is eene roerende getuige van zijne overgegevenheid aan den wil des Heeren in den weg der martelingen. »Naar men ons gezegd heeft," zoo schreef Le Grain den 18den Juni aan zijne vrouw en zijn zwager, »zullen wij dezen dag naar Brussel worden overgebracht, en ik maak mij gereed, om den wil van God af te wachten, wien ik u aanbeveel en aan zijn heilig Evangelie. Ik bid u, bewaart den vrede en de eensgezindheid onder elkander; onderzoekt dagelijks de Schrift en vergeet niet aan een ieder mijner kinderen een bijbel te geven, dien ik hun schenk als mijn testament. Lieve vrouw, ik bid u voorttegaan uwe kinderen in de vreeze Gods op te voeden, en wees steeds tevreden met wat Hij u verleent. Eindelijk, wees gegroet, mijne beminde vrouw, als ik u soms niet meer zien zal."

Te Brussel onderging Le Grain den marteldood. Den 28sten Juni 1568 werd hij, alleen in tegenwoordigheid van den bloedraad, gedood. De beul was beschonken en moest drie, vier malen slaan, eer de hals doorgehouwen was. Onnoemelijk was de pijn, die de martelaar leed; toch bleef hij tot zijn laatsten ademtocht den Heere aanroepen.

HEYNZOON ADRIAANSZ.

Het jaar 1566 is velen een gezegend jaar geweest. Met onweerstaanbare kracht drong de prediking des zuiveren Evangelies naar buiten. Openlijk werd het Woord Gods op vele plaatsen verkondigd en de Heere deed tot zijne gemeente, die zalig werden en met hun bloed den ernst hunner belijdenis bezegelden. Tot dezen moeten wij Heynzoon Adriaansz rekenen, een schoenmaker van beroep in de niet onvermaarde stad Haarlem. Eigenlijk stamde hij af van een aanzienlijk geslacht.

Nadat hij met de Heilige Schrift bekend geworden was, onderzocht hij die naarstig. Bovendien bezocht hij getrouw de hagepreeken, die in dien tijd nabij Haarlem, in de duinen, in het Haarlemmer hout en bij het Zieken gehouden werden. En toen eenigen tijd daarna de Heere in Haarlem zelve eene gelegenheid opende voor de samenkomsten der gemeente was Adriaansz een der ijverigste hoorders van het daar gepredikte zuivere Woord.

Doch dit niet alleen, hij ijverde ook tegen de dwalingen van het Pausdom. O. a. maakte hij verscheidene verzen en liederen daartegen, wat hem, den ouden rederijker, gemakkelijk afging. Tot ons overgekomen is zijn echo, waarin wij regels vinden als deze:

> »Wat zijn nu de priesters en monniken, die zongen
> als een lijster? — bijster.
> Wat zullen zij nu moeten doen, deze geleerde
> klerken? — werken leeren.

Deze echo werd bij velen bekend. Gewoonlijk droeg hij het lied met zijnen jongsten zoon voor, die dan als echo moest dienst doen. Het was voor hem een middel tot uitbreiding der zuivere waarheid.

Toen de geestelijkheid dit merkte, klaagde ze den dichter aan en eindelijk werd de onderschout uitgezonden, om hem te grijpen. Op een der dagen in het begin van de maand November begaf de onderschout zich naar Heynzoon, zijn vriend, wien hij beloofd had te zullen waarschuwen, als het tijd werd om te vluchten. Heynzoon vertrouwde daarop en ging, toen de onderschout bij hem binnenkwam, met de waarschuwing: „Heynzoon Adriaansz, gij moet u voorzien, mijn goede vriend," terstond op de vlucht. Maar de onderschout ging hem op straat tegemoet en greep hem. Eerst werd de gevangene naar het stadhuis gevoerd en daar ondervraagd en toen op de St. Janspoort gevangen gezet. Daar kreeg hij geestverwanten bij zich, zekere Barend van Utrecht, die een houten heiligebeeld had omgeworpen en Jan Heymen uit Haarlem, die als soldaat in het leger van Brederode gediend had. Daar zaten zij alle drie den geheelen kouden winter in den kerker, wachtende op hun vonnis. Heynzoon was gewoonlijk niet opgewekt, want hij dacht aan zijn kinderen, die reeds vroeger moederloos en nu ook vaderloos waren. Wel ontfermde zich de grootmoeder over de kinderen, maar wat kon zij doen, de tachtigjarige. »Ach Burgemeester, laat mijn zoon los," bad zij bij burgemeester Quirijn, maar deze was onverbiddelijk. Het was geen tijd meer om iets door de vingers te zien, ook niet wat in den tijd der vrijheid was geschied.

Gelukkig voor onzen Heynzoon, dat Jan Heymen zijn gezelschap was, want deze wist hem meermalen op te beuren door zijne blijmoedigheid.

Eindelijk werden de drie gevangenen veroordeeld tot de galg. Reeds waren Jan Heymen en Barend van Utrecht gedood. Doch toen Heynszoon den ladder onder gebed tot den Heere beklom, ontstond er een onweder, dat allen ook den beul, schrik aanjoeg. Ieder vluchtte. Toen Heynszoon zag, dat hij alleen was ging hij ook den ladder af, wachtende wat er met hem geschieden zou. Het onweder ging voorbij, de Burgemeester en de beul keerden terug naar het schavot en vonden den martelaar. Deze werd naar de kamer des Burgemeesters gesleurd en daar geworgd. Daarop werd zijn lijk naast de andere martelaars gehangen.

Dit is geschied den 29en Juni 1568.

De Gaay Fortman.